

CAPITOLUL I

INTRODUCERE ÎN PROBLEMATICA CURSULUI *„POLITICI EDUCAȚIONALE”*

I.1. CONSIDERAȚII PRELIMINARE

Educația, ca și politica, este un domeniu public a cărui organizare și reglementare se proiectează prin legi și se materializează prin instituții și reguli de conducere.

Așadar, în sens restrâns, cu referire la demersurile central guvernamentale, politica educațională se întreprinde prin decizii obiectivate în documente oficiale (legi, hotărâri de guvern, regulamente ministeriale etc.).

În sens larg, cu referire la transferarea și multiplicarea deciziei prin descentralizare, până la nivelul instituțional, politica educațională poate fi asimilată cu planurile sau programele educaționale (politicile), concepute și aplicate global sau sectorial, inclusiv la nivelele de politici ale instituției de educație timpurie, ale școlii, ale grupei/clasei. Suportul de curs include aspecte de aplicare a politicilor educaționale la toate nivelele:

- 1) internațional, național, local, instituțional;
- 2) global (ex. politica educației în România, – sau în universitate/școală, grădiniță – analizată pe toate dimensiunile);
- 3) sectorial (politicile din domeniile curriculum-ului, pregătirii personalului didactic, ale educației pentru categoriile de copii/elevi cu nevoi speciale, politicile de parteneriat educațional etc.).

I.2. POLITICI EDUCAȚIONALE EUROPENE¹

- ♣ Consiliul European extraordinar de la Lisabona (martie 2000): spre o Europă a inovației și a cunoașterii
- ♣ Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului, CM/Rec (2010)7

¹ <https://edu.ro>

- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind educația pentru cetățenie democratică, CM/Rec(2002)12
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind educația pentru drepturile omului în școli, CM/Rec(85)7
- ♣ Procesul de la Bologna: crearea spațiului european de învățământ superior
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind asigurarea educației de calitate, CM/Rec (2012)13
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea unui sistem european de credite pentru educație și formare profesională (SECEFP), (2009/C 155/02)
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri referitoare la libertatea academică și autonomia universitară, CM/AS (2007) Rec1762
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională, (2009/C 155/01)
- ♣ Recomandarea Comitetului de Miniștri privind educația copiilor romi/țigani în Europa, CM/Rec (2000) 4
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului cu privire la competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, (2006/962/CE)
- ♣ Cartea Verde privind Spațiul european de cercetare: perspective noi, (SEC(2007)412)
- ♣ Decizia Comisiei privind Spațiul european de cercetare, (2008/111/CE, Euroatom)

I.3. CADRUL EUROPEAN AL CALIFICĂRILOR²

- ♣ Cadrul European al Calificărilor (EQF) – Calificări acreditate
- ♣ Cadrul European al Calificărilor (EQF). Standarde Europene Active
- ♣ Cadrul European al Calificărilor (EQF) – Cedefop
- ♣ Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului

² <https://mecc.gov.md/ro/content/cadrul-european-al-calificarilor>

din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții, (2017/C 189/03)

- ♣ Standardele și Liniile Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG 2015), elaborate de Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ENQA)
- ♣ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (2009/C 155/01)

I.4. POLITICI EDUCAȚIONALE NAȚIONALE³

- Proiectul Administrației Prezidențiale, Romania Educată.
- Strategia Națională de Apărare a Țării 2021-2024.
- Programul de Guvernare 2021-2024.
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030).
- Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023
- Legea Învățământului Superior nr. 199/2023
- Programul Național de Reformă 2023
- Programul Național pentru Redresare și Reziliență. Ministerul Educației – Componenta C.15
- Strategia Națională privind Educația pentru Mediu și Schimbări Climatice 2023-2030
- Strategia Națională de Educație Financiară (SNEF), 2030
- Strategia Națională pentru Educație Parentală
- Strategia Națională Anticorupție
- Procesul de reformă a educației și direcțiile prioritare
- Direcții și priorități de dezvoltare pentru învățământul preuniversitar
- Direcții și priorități de dezvoltare ale învățământului superior

3

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/ro/national-education-systems/romania/reforme-derulare-si-evolutii-materie-de-politici>

I.5. DELIMITĂRI CONCEPTUALE PRIVIND POLITICILE EDUCATIONALE

Politica în limbajul comun are multiple conotații. Politica este un concept care include aproape toate realitățile determinate direct sau intermediat de guverne sau de alte organisme de conducere instituite la nivel național și internațional.

Politica poate fi înțeleasă în mai multe accepțiuni. Două din cele mai cunoscute sunt implicarea în conducerea statului sau a cetății (polis) și arta de a governa oamenii ce trăiesc într-o societate.

Politica, într-o accepțiune mai restrânsă, sectorială și tehnică, poate fi interpretată ca fiind un ansamblu de intenții și decizii ce funcționează într-un cadru instituțional delimitat prin competențe profesionale specifice (politica educației, a sănătății, a relațiilor internaționale etc.) cea mai recentă tendință manifestată în literatura pedagogică a politicii educației conferă termenului de politică sensul a ceea ce fac organizațiile/ instituțiile și care sunt cauzele acelor activități.

Politologia (gr. polis „stat”, „cetate” și logos „știință”) desemnează știința politică. Primele consemnări sunt în Germania unde termenul a fost propus de Eugen Fisher Baling și preluat de Gert von Eyneren într-o publicație din 1954, precum și în Franța, de către A. Therive. Dezvoltată inițial ca demers al filosofiei politice, politologia s-a specializat ulterior pe diferite areale ale investigației politicii. Ramurile tradiționale ale științei politice (delimitate după Ph. Braud, 2001) sunt:

- Teoria politică
- Sociologia politică
- Administrația publică sau politicile publice
- Relațiile internaționale.

Constantin Petrovici remarcă despre conceptul de politică faptul că acesta „desemnează atât scopurile pe care deținătorii puterii și le fixează, cât și modul concret, organizat, în care acțiunile sunt întreprinse pentru atingerea acestor scopuri. Limba engleză conține două cuvinte care permit diferențierea clară a celor două aspecte: politics pentru primul și policy pentru al doilea. Trecerea de la un termen la altul nu este ușoară și de multe ori depinde de context.”⁴

⁴ <https://ru.scribd.com/document/48271069/Politici-Educationale-Petrovici-07>

Acestea sunt aspectele care marchează definiția dată de Girod politicii educaționale: „ansamblu coerent de decizii și de mijloace prin care o putere (și în mod special, o putere guvernamentală) asigură pe parcursul unei perioade date compatibilitatea între opțiunile educaționale fundamentale și constrângerile caracteristice câmpului social în care acestea se aplică”

Iar în accepția unor autori „politica educațională reprezintă acel ansamblu de preocupări teoretice și aplicative, care, pornind de la datele și resursele reale ale unei anumite comunități umane, sintetizează opțiunile fundamentale (definitorii) ale acesteia vizând formarea/educarea eficientă a membrilor săi”⁵

Definiția generală a politicilor educaționale se referă la conducerea procesului de schimbare și a inovațiilor în sistemul educațional, reprezentând opțiuni materializate în documente oficiale. În literatura de specialitate pot fi identificate mai multe criterii de clasificare a tipurilor de politici educaționale.⁶

Astfel, se atestă: politică educațională pozitivă, care dă răspuns unei probleme date, sau negativă, care elimină efectele unor acțiuni; politică educațională explicită, care formulează coduri prestabilite, sau implicită (nu formulează, ci se bazează pe coduri nescrise, neexplicate prin regulamente); politică normativă, care stabilește condiții și criterii, sau procedurală (stabilește procedee, moduri de acțiune); politici publice care aparțin statului și politici nonpublice care aparțin societății civile; politici centralizate, care sunt coordonate și implementate de un for superior, de o instituție centrală, sau descentralizate, care se realizează la fiecare nivel, domeniu, zonă geografică prin responsabilitatea și a altor instituții zonale, locale.⁷

În general, conținutul politicii educaționale vizează organizarea sistemului de învățământ, funcționarea instituțiilor de toate nivelurile, finanțarea învățământului, evaluarea, managementul, curriculumul, selectarea, formarea, perfecționarea și promovarea personalului didactic.

Obiectul de studiu al disciplinei politica educației: “A studia politicile educației presupune a aborda modalitatea în care distribuția puterii și luarea deciziilor afectează rezultatele educației”.⁸

⁵ Crișan A., Reformă la firul ierbii. Programul Educația 2000+ sau lecțiile unui proces de schimbare. Un studiu al politicii educaționale. București: Humanitas Educațional, 2003.

⁶ Wadi D. Haddad, Education policy-planning process: an applied framework, Paris, 1995, UNESCO: International Institute for Educational Planning.

⁷ UNESCO, Handbook on Education. Policy Analysis and Programming, UNESCO, 2013

⁸ Enciclopedia Internațională a Educației, Husen, T.(coord.), 1985, 1995 (vol. 3 p. 397)